



RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 13-01-2022 r.

Marcin Wiącek

WZF.7060.91.2021.TO

**Pan
Tadeusz Kościński**

Minister Finansów

Szanowny Panie Ministrze,

uprzejmie informuję, że pismem z 13 października 2021 r. zwróciłem się do Pana Ministra z prośbą o informacje na temat prowadzonych w resorcie finansów prac legislacyjnych nad nowelizacją ustawy zaopatrzeniowej dotyczącą funkcjonariuszy celno-skarbowych, którzy przed konsolidacją służb celno-skarbowych, byli zatrudnieni w Wywiadzie Skarbowym oraz w Wydziałach Realizacji urzędów kontroli skarbowej (UKS) i Ministerstwa Finansów.

W odpowiedzi (DWR1.055.1.2021) wskazano, że przyjęte systemowe rozwiązanie wyłącza osoby zatrudnione w ramach stosunku pracowniczego z uprawnień do świadczeń emerytalnych na mocy ustawy zaopatrzeniowej, co odnosi się także do funkcjonariuszy celnych zatrudnionych przed 15 września 1999 r. Datę wejścia w życie ustawy z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej, przypadającą na 15 września 1999 r. przyjęto, jako datę początkową przy ustalaniu dla funkcjonariuszy Służby Celnej prawa do emerytury policyjnej i obliczania jej wysokości. W odniesieniu do Służby Celnej, nie uwzględniono okresów zatrudnienia funkcjonariuszy przed 1999 r., bowiem funkcjonariusze wykonujący

pracę na podstawie ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach państwowych nie stanowili służby mundurowej, lecz byli urzędnikami urzędów państwowych.

Z otrzymanych informacji wynika także, że aktualnie MSWiA prowadzi prace legislacyjne nad projektem zmiany ustawy zaopatrzeniowej. Zakres proponowanych w tym projekcie zmian legislacyjnych nie obejmuje jednak poszerzenia katalogu wskazującego, jakie okresy pracy są traktowane jako równorzędne ze służbą.

Pomimo pełnej zgody, co do odróżnienia okresów zatrudnienia na podstawie stosunku pracy od okresów zatrudnienia na podstawie stosunku służbowego pragnę jednak zwrócić uwagę, że poza kryterium formalnym istnieje jeszcze aspekt materialny, wynikający z konieczności realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 3 marca 2015 r. (sygn. akt K 39/13) w sprawie zaopatrzenia emerytalno-rentowego funkcjonariuszy celnych. Analiza tego orzeczenia, a także zadań (o *stricte* policyjnym charakterze, opisanych w przytoczonym na wstępie wystąpieniu RPO) realizowanych przez funkcjonariuszy Wywiadu Skarbowego czy Wydziałów Realizacji UKS skłania do wniosku, że ewentualne rozstrzygnięcie takiej sprawy przez Trybunał Konstytucyjny mogłoby odnieść podobny skutek, jak w przypadku celników.

Niezależnie od powyższego, gdyby ustawodawca literalnie zrealizował wspomniany wyrok Trybunału, to świadczenia emerytalne powinny dotyczyć jedynie tych funkcjonariuszy Służby Celnej, którzy faktycznie realizowali tzw. „zadania policyjne”, i to jedynie za okres, w którym je rzeczywiście wykonywali. Tymczasem ustawodawca rozszerzył te uprawnienia praktycznie na wszystkich funkcjonariuszy byłej Służby Celnej, wprowadzając jedynie wymóg pięcioletniego okresu wykonywania „zadań policyjnych” w ramach służby w byłej Służbie Celnej lub pięcioletniej służby w Służbie Celno-Skarbowej. Naturalnie rozwiązanie takie było korzystne dla funkcjonariuszy, bowiem zakres zadań konkretnego funkcjonariusza mógł ulegać zmianie na przestrzeni wskazanych lat. W tym zakresie należy także zauważyć, że w odróżnieniu od pozostałych pragmatyk służb mundurowych, w Służbie Celnej istniała możliwość dość płynnej zmiany formy zatrudnienia (za zgodą zainteresowanego, art. 98 i 99 ustawy o Służbie Celnej). Konsekwencją przekształcenia stosunku służbowego w stosunek pracy był brak możliwości wykonywania zadań zastrzeżonych wyłącznie dla funkcjonariuszy celnych. Z uwagi na fakt,

że pracownik cywilny nie mógł wykonywać zadań o policyjnym charakterze logicznym jest, że wysługę emerytalną stanowią wyłącznie okresy służby w Służbie Celnej i Służbie Celno-Skarbowej.

Sytuacja pracowników Wywiadu Skarbowego i Wydziałów Realizacji UKS jest zgoła inna, gdyż byli oni pracownikami wykonującymi zadania o policyjnym charakterze i to właśnie ten policyjny charakter jest wspólnym mianownikiem (stanowi cechą relewantną) przesądzającym o naruszeniu zasady równego traktowania funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej (wywodzących się, przed konsolidacją, z różnych instytucji, ale działających w ramach jednego resortu).

Trudno podzielić argumentację Pana Ministra, że zatrudnienie w ramach stosunku pracowniczego systemowo wyłączało z uprawnień do świadczeń emerytalnych na mocy ustawy zaopatrzeniowej. Tym bardziej, że ustawodawca zastosował już taki mechanizm do funkcjonariuszy Straży Marszałkowskiej. Wynika to bezpośrednio z treści art. 40 ust. 3 ustawy z dnia 26 stycznia 2018 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Straży Marszałkowskiej (Dz.U. z 2018 r. poz. 730 ze zm.) oraz art. 13 ust. 1 pkt 5 ustawy dnia 18 grudnia 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2020 r. poz. 723 ze zm.). Zgodnie z przytoczonymi przepisami pracownikom Straży Marszałkowskiej, którym zaproponowano pełnienie służby w charakterze funkcjonariusza, dotychczasowy okres pracy w Kancelarii Sejmu na stanowiskach w Straży Marszałkowskiej wlicza się do okresu służby w Straży Marszałkowskiej w zakresie wszystkich uprawnień związanych z tą służbą. Na gruncie pragmatyki emerytalnej jako równorzędne ze służbą w Straży Marszałkowskiej traktuje się okresy zatrudnienia w Straży Marszałkowskiej na stanowiskach pracy: strażnik, strażnik specjalista do spraw logistyki, strażnik specjalista do spraw planowania i organizacji, strażnik specjalista do spraw zabezpieczenia technicznego, strażak, strażak specjalista do spraw zabezpieczenia przeciwpożarowego, komendant Straży Marszałkowskiej i zastępca komendanta Straży Marszałkowskiej. Podobna sytuacja dotyczyła wcześniej funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej (art. 13 ust. pkt 4).

W świetle powyższego na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości podjęcia inicjatywy ustawodawczej w celu uznania okresów pracy w Wywiadzie Skarbowym oraz Wydziałach Realizacji UKS, jako równorzędnych ze służbą, na zasadach zbliżonych do funkcjonariuszy celnych i Straży Marszałkowskiej.

Pozostaję z wyrazami szacunku,

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/